

CPB Memorandum

Sector : Internationale Economie
Afdeling/Project : Internationale Conjunctuur
Samensteller(s) : Wim Suyker, Jos Ebregt, Douwe Kingma en Gerard van Welzenis
Nummer : 197
Datum : 19 maart 2008

De wereldhandel in 2007-2009

Dit is het achtergrondmemorandum bij het Centraal Economisch Plan 2008 waarin nader in wordt gegaan op recente ontwikkelingen en vooruitzichten voor de grondstoffenmarkten en de wereldhandel.

1	Inleiding	2
2	Olieprijs	2
2.1	Recente ontwikkelingen en vooruitzichten	2
2.2	Invloed van hoge olieprijs op OESO-vraag tot nu toe beperkt	5
2.3	De directe invloed van de olieprijs op de inflatie	7
3	Overige grondstoffenprijzen	8
4	Prijs van industrieproducten en concurrentieposities	9
5	Wereldhandelsvolume	10
6	Uitvoerprestaties	12
	Annex: Gedetailleerde tabellen buitenlandse handel	13

1 Inleiding

De wereldeconomie draaide vorig jaar goed: de economische groei bleef hoog, ondanks de kredietcrisis die halverwege het jaar uitbrak. De hoge mondiale groei leidde tot recordprijzen van olie en overige grondstoffen (zie hoofdstuk 2 en 3). De vooruitzichten zijn echter minder rooskleurig. De Amerikaanse economie is in zwaar weer door de kredietcrisis, met negatieve repercussies voor de rest van de wereld. De wereldhandelsgroei neemt hierdoor in 2008 aanzienlijk af (zie hoofdstuk 6). Naar verwachting zal de groei in 2009 wereldwijd weer aantrekken. Door de kredietcrisis zijn de internationale vooruitzichten echter onzekerder dan gewoonlijk.

2 Olieprijs

2.1 Recente ontwikkelingen en vooruitzichten

Vorig jaar was het zesde achtereenvolgende jaar waarin de olieprijs in dollars steeg. Sinds 2001 is de olieprijs in totaal met 197% toegenomen in dollars en 94% in euro's. In de eerste maanden van 2008 steeg de olieprijs verder en bereikte 105 dollar per vat Brent gemiddeld in de eerste helft van maart, nominaal een historisch record. In het eurogebied is de reële olieprijs daarmee echter nog niet op een nieuw historisch record (Figuur 2.1). Op basis van de consumentenprijsindices was de reële olieprijs in euro's hoger in 1981. De reële olieprijs in dollars is wel op een historisch recordniveau op basis van de Amerikaanse consumentenprijsindex en op basis van de internationale prijzen van industrieproducten.¹

De belangrijkste oorzaak van de verdere olieprijsstijging afgelopen jaar was de aanhoudende hoge olievraag in de opkomende economieën (Tabel 2.1 en Figuur 2.2). Deze vraag bleef fors toenemen door sterke productiegroei en doordat in veel opkomende economieën de olieprijsstijging nog niet wordt doorberekend aan de consumenten. Een tweede oorzaak van de olieprijsstijging was de verlaging van de OPEC-productiequota, waardoor de OPEC-productie vorig jaar afnam. Door deze vraag- en aanbodontwikkelingen, en doordat de futuresprijzen lager waren dan de spotprijzen, namen de voorraden in het afgelopen jaar dan ook af.

De oliemarkt blijft naar verwachting in 2008 en 2009 krap. De olievraag van opkomende economieën blijft aanzienlijk toenemen, terwijl daar slechts een beperkte aanbodstoename tegenover staat. De krappe oliemarktsituatie impliceert een hoog blijvende olieprijs. Voor de CEP-projectie is gerekend met een olieprijs van 87 dollar per vat in 2008 en 2009, gelijk aan de

¹ De reële olieprijs op basis van de internationale prijs van industrieproducten is vooral relevant voor de olieproducerende landen, terwijl reële olieprijzen op basis van consumentenprijsindices vooral van belang zijn voor de Amerikaanse en Europese consumenten.

olieprijs aan het begin van het jaar. Gezien de beperkte voorraden in de OESO-landen en de geringe reservecapaciteit in de OPEC-landen zouden tegenvallers bij de productie de olieprijs verder kunnen opstuwten. Daar staat tegenover dat de olieprijs wellicht zal worden gedempt als de groei afzwakking in de hoogontwikkelde economieën forser is dan geprojecteerd en de OPEC niet reageert met een productieverlaging.

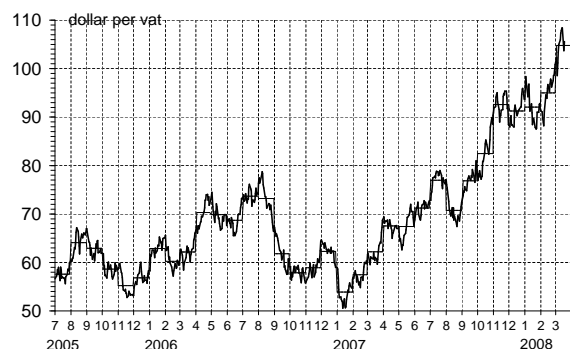
Tabel 2.1 Kerngegevens wereldoliemarkt, 2005-2009

	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in %				
BBP-volume wereld	4,4	4,9	4,7	3¼	4
Volume primair energieverbruik (wereld)	1,8	2,1	1,9	2	2
Hoogontwikkelde economieën	0,9	1,0	0,7	¾	¾
Overige landen	3,4	3,5	3,5	3¼	3
	mln vaten per dag				
Vraag naar olie	83,9	84,8	85,8	87¼	88¼
Hoogontwikkelde economieën	49,7	49,3	49,1	49¼	49½
Overige landen	34,2	35,5	36,7	38	39¼
Aanbod van olie	84,6	85,3	85,6	87¼	88¼
Niet-OPEC	48,7	49,1	49,9	50¾	51¾
OPEC	35,9	36,2	35,7	36¼	37
Voorraadmutatie	0,7	0,5	- 0,2	0	0
Marktaandeel OPEC	42,8	42,7	41,7	41¾	41¾
Ruwe-olieprijs (niveau, Brent, dollar per vat)	54,4	65,2	72,5	87	87
Ruwe-olieprijs (niveau, Brent, euro per vat)	43,7	51,9	52,9	60	60

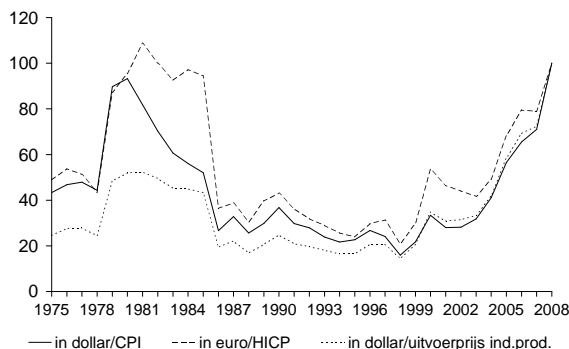
^a Angola en Ecuador voor hele periode binnen OPEC.

Figuur 2.1 Olieprijs Brent, 1975-2008

Dagen 1 juli 2005 t/m 18 maart 2008

Reële olieprijs, Brent per vat, 2008 = 100^{a,b}

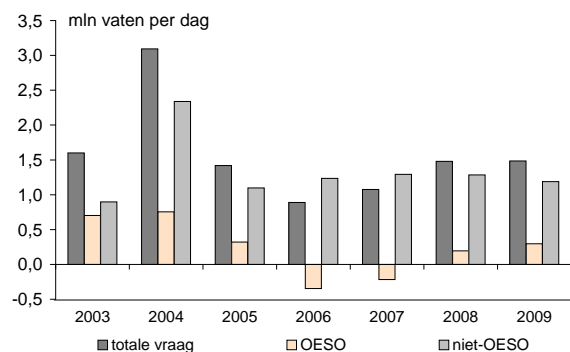

^a 2008 gelijk gesteld aan eerste helft maart.

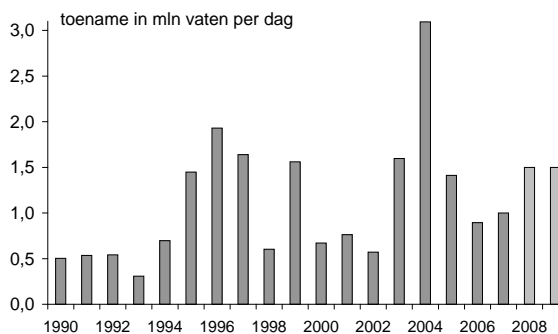
^b Voor de omrekening van de nominale Brentprijs in dollars naar euro's is vanaf 2000 de euro/dollarkoers gebruikt, daarvoor de gulden/dollarkoers (op basis van de conversiekoers omgezet in een euro/dollarkoers). De reële olieprijs in euro's is de nominale Brentprijs in euro's vanaf 2000 gedeeld met de HICP eurogebied, daarvoor met de Nederlandse consumentenprijsindex.

Figuur 2.2 Oliemarkt indicatoren, 1995-2009

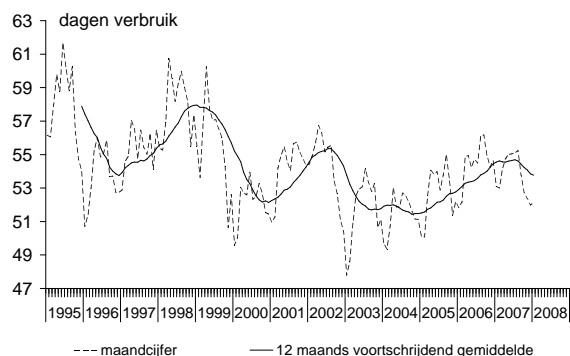
Groei olievrage

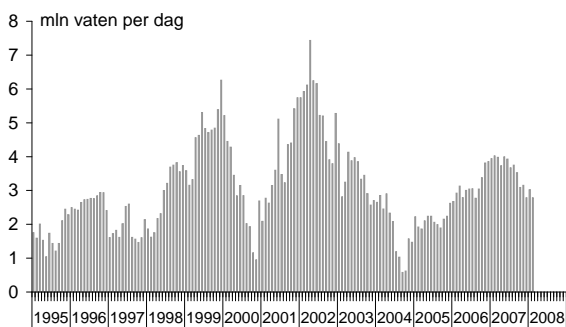
Wereldolievrage

Industriële olievoorraden OESO-landen

Reserve capaciteit OPEC

2.2 Invloed van hoge olieprijs op OESO-vraag tot nu toe beperkt

De olievraag van de hoogontwikkelde landen daalde vorig jaar voor het tweede achtereenvolgende jaar (zie Tabel 2.1). Dit komt gedeeltelijk door de lagere economische groei in de Verenigde Staten. Daarnaast speelt vervanging van olie door kolen een rol, zoals blijkt uit de toename van de primaire energievraag bij een afname van het oliegebruik. Deze vervanging is een gevolg van de gestegen olieprijs. Verder wordt de energievraag – en daarmee de olievraag – gedempt door de gestegen energieprijzen.

Uit een nadere analyse blijkt echter dat voor de OESO-landen de dempende werking op de olievraag tot nu toe veel beperkter is dan verwacht op basis van vraagvergelijkingen.² Voor deze analyse van de recente olievraag zijn door het IEA geschatte elasticiteiten gebruikt.³ De gemiddelde lange-termijninkomenselasticiteit voor het OESO-gebied is 0,34 (zie Tabel 2.2). Dit impliceert dat een toename van het BBP-volume per hoofd van het OESO-gebied met 1% de vraag naar olie van het OESO-gebied op termijn met 0,34% doet toenemen. De gemiddelde prijselasticiteit van het OESO-gebied is –0,03% op korte termijn en –0,14% op lange termijn. Dit betekent bijvoorbeeld dat een reële prijsstijging van 10% de vraag naar olie in het betreffende jaar met 0,3% doet dalen; na tien jaar is de olievraag door deze prijsstijging 1,4% lager.⁴

In de afgelopen vijf jaar (2003-2007) is de olievraag van de G3 (Verenigde Staten, eurogebied en Japan) sterker gestegen dan verwacht kan worden op basis van de geschatte vergelijkingen (Tabel 2.3). De olievraag nam toe met 0,2% per jaar, terwijl op basis van geschatte vergelijkingen een daling met 0,6% verwacht kan worden. Dit wijst op een geringere prijselasticiteit of op een grotere vertraging in de doorwerking van prijsveranderingen of invloed van ontbrekende variabelen. Eén ontbrekende variabele is het weer. Het grote negatieve residu voor het eurogebied in 2007 komt in ieder geval deels door de zachte winter.⁵

² Doordat subsidies en belastingen sterk zijn aangepast om een scherpe prijzen voor consumenten te voorkomen en omdat prijzen van olieproducten voor finale afnemers niet beschikbaar zijn, kan deze analyse niet worden gedaan voor de opkomende economieën.

³ IEA, World Energy Outlook 2006, 2006. Table 11.3 Crude oil and income elasticities of oil demand per capita by region.

⁴ De prijseffecten hebben een gemiddelde vertraging van 4 jaar, met een vertragingstructuur eindigend na 10 jaar.

⁵ Vermoedelijk komt dit negatieve residu ook deels door verschuiving van een deel van de Duitse olievraag van begin 2007 naar eind 2006 vanwege de btw-verhoging per 1 januari 2007. Dit is mogelijk een verklaring van de zeer scherpe daling van 7% in de Duitse olievraag in 2007.

Tabel 2.2 Elasticiteiten olievraag per hoofd

	Prijselasticiteit	Inkomenselasticiteit
OESO Noord-Amerika	- 0,12	0,22
OESO-Europa	- 0,11	0,49
OESO-Pacific	- 0,25	0,39
OESO	- 0,14	0,34

Tabel 2.3 Olivraag, 1999-2007

	Verenigde Staten					Eurogebied				
	Olivraag Effecten van:					Olivraag Effecten van:				
	% Bevolking	Inkomen per hoofd	Relatieve olieprijs	Residu		% Bevolking	Inkomen per hoofd	Relatieve olieprijs	Residu	
1999	3,2	1,2	0,7	- 0,2	1,5	- 0,9	0,3	1,3	- 0,9	- 1,5
2000	0,9	1,1	0,6	- 0,9	0,1	- 0,4	0,4	1,7	- 2,4	- 0,2
2001	- 0,2	1,1	- 0,1	- 0,2	- 1,0	2,1	0,5	0,7	- 0,6	1,5
2002	0,6	1,0	0,1	- 0,5	- 0,1	- 0,7	0,6	0,2	- 0,7	- 0,8
2003	1,4	0,9	0,3	- 0,7	0,9	0,9	0,6	0,1	- 0,7	0,8
2004	3,5	1,0	0,6	- 1,2	3,1	- 0,4	0,6	0,7	- 1,5	- 0,3
2005	0,4	1,0	0,5	- 1,8	0,7	0,6	0,6	0,5	- 2,1	1,6
2006	- 0,5	1,0	0,4	- 2,1	0,1	- 0,5	0,5	1,1	- 1,5	- 0,7
2007	0,5	1,0	0,3	- 1,8	1,0	- 2,4	0,5	1,0	- 1,2	- 2,8
2003-2007	1,0	1,0	0,4	- 1,5	1,2	- 0,4	0,6	0,7	- 1,4	- 0,3
	Japan					G3^a				
1999	2,1	0,2	- 0,1	- 0,4	2,5	1,7	0,7	0,8	- 0,5	0,7
2000	- 2,1	0,2	1,0	- 1,8	- 1,6	- 0,1	0,7	1,0	- 1,5	- 0,3
2001	- 1,8	0,3	0,0	- 0,9	- 1,2	0,3	0,7	0,2	- 0,5	- 0,2
2002	- 1,7	0,1	0,1	- 1,7	- 0,2	- 0,2	0,7	0,1	- 0,8	- 0,3
2003	2,2	0,1	0,5	- 2,0	3,5	1,4	0,7	0,3	- 0,9	1,3
2004	- 2,3	0,1	1,0	- 2,6	- 0,8	1,2	0,7	0,7	- 1,5	1,3
2005	0,3	0,1	0,7	- 4,2	3,7	0,4	0,7	0,5	- 2,3	1,5
2006	- 2,8	0,0	0,9	- 5,0	1,3	- 0,9	0,7	0,7	- 2,4	0,1
2007	- 3,6	0,0	0,8	- 4,3	- 0,1	- 1,2	0,7	0,6	- 2,0	- 0,4
2003-2007	- 1,3	0,1	0,8	- 3,6	1,5	0,2	0,7	0,6	- 1,8	0,8

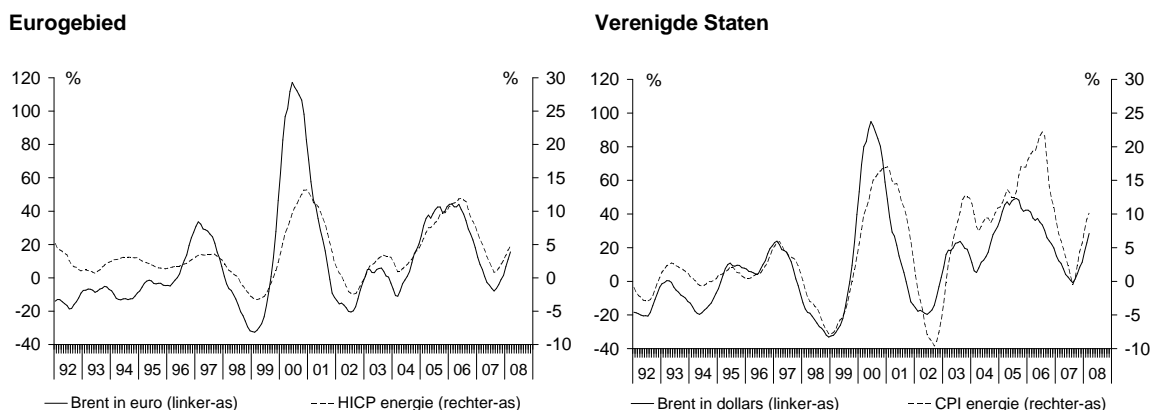
^a G3: Verenigde Staten, eurogebied en Japan.

2.3 De directe invloed van de olieprijs op de inflatie

De sterke olieprijsstijging van de afgelopen jaren heeft geleid tot een fors direct opwaarts effect op de consumentenprijzen, tot uitdrukking komend in de verandering in de subindex voor energie (Figuur 2.3). Wij hebben vergelijkingen geschat voor deze relatie. De geschatte lange-termijnelasticiteit is 0,2% voor het eurogebied (sinds 2000)⁶ en 0,3% voor de Verenigde Staten (Tabel 2.4 en Tabel 2.5).⁷ Met andere woorden een olieprijsstijging van 10% in de lokale valuta leidt uiteindelijk voor consumenten tot een energieprijsstijging van 2% in het eurogebied en 3% in de Verenigde Staten. De elasticiteit is kleiner dan 1 doordat voor de prijzen van eindproducten ook kapitaalkosten, arbeidskosten en belastingen van belang zijn.⁸

De olieprijs werkt vrijwel direct door in de energie-inflatie. Voor het eurogebied wordt 53% van het totale effect gerealiseerd in dezelfde maand, 38% met een vertraging van één maand en slechts 9% met een langere vertraging.⁹ Voor de Verenigde Staten is de gemiddelde vertraging zelfs nog wat korter.

Figuur 2.3 Olieprijs Brent en energie inflatie, 1992-2008^a

^a Mutatie in procenten van het 12-Maands voortschrijdend gemiddelde ten opzichte van de voorafgaande periode.

⁶ De uitgevoerde schattingen geven aan dat voor het eurogebied de elasticiteit groter is na 2000. Voor de Verenigde Staten is geen wijziging in de elasticiteit in de loop van de tijd gevonden.

⁷ Voor de schattingen is de Brent-olieprijs gebruikt als verklarende variabele. De verklarende variabele is voor het eurogebied de subindex energie van de geharmoniseerde consumentenprijsindex en voor de Verenigde Staten de subindex energie van de consumentenprijsindex (*Consumer Price Index for All Urban Consumers*).

⁸ Belastingen op energie (zoals benzineaccijns) dempen de elasticiteit voor zover zij niet volledig zijn geïndexeerd aan de ruwe-olieprijs.

⁹ Alle vertragingen zijn getest. Opvallend is dat zowel voor het eurogebied als voor de Verenigde Staten alleen de 11-maandsvertraging significant is.

Tabel 2.4 Energieprijsvergelijking eurogebied

Methode : OLS Steekproef (na aanpassing) : 1991m01 - 2007m12 (204 waarnemingen)

Regressievergelijking :

$$d \ln(hicp_{ener}) = c_1 + (c_2 + c_3 \text{ dummy}_{2000}) d \ln(brent_{eur}) + (c_4 + c_5 \text{ dummy}_{2000}) d \ln(brent_{eur-1}) + c_6 d \ln(brent_{eur-11}) + e$$

	Coëfficiënt	T-waarde	Significantieniveau
c ₁ constante	0,0021	4,1374	0,0001
c ₂ d ln (brent _{eur})	0,0431	4,7802	0,0000
c ₃ d ln (brent _{eur}) x dummy ₂₀₀₀	0,0630	5,2501	0,0000
c ₄ d ln (brent _{eur-1})	0,0294	3,2958	0,0012
c ₅ d ln (brent _{eur-1}) x dummy ₂₀₀₀	0,0476	4,0127	0,0001
c ₆ d ln (brent _{eur-11})	0,0179	3,2153	0,0015
cumulatief olieprijsseffect nu	0,1761		
R ²	0,6383	Durbin-Watson statistic	2,1110

Tabel 2.5 Energieprijsvergelijking Verenigde Staten

Methode: OLS Steekproef (na aanpassing): 1991m01 - 2007m11 (203 waarnemingen)

Regressievergelijking:

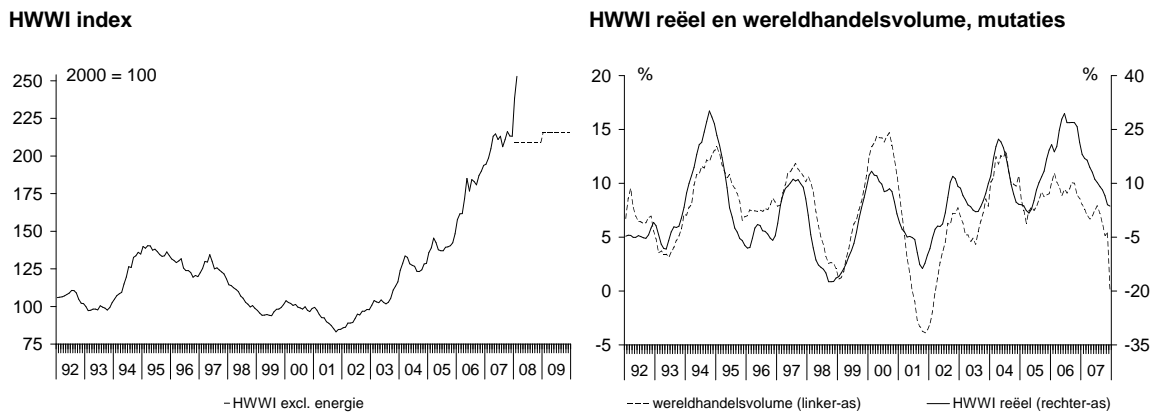
$$d \ln(cpi_{ener}) = c_1 + c_2 d \ln(brent_{usd}) + c_3 d \ln(brent_{usd-1}) + c_4 d \ln(brent_{usd-11}) + e$$

Variabele	Coëfficiënt	T-waarde	Significantieniveau
c ₁ constante	0,0020	1,4893	0,1380
c ₂ d ln (brent _{usd})	0,1018	6,1201	0,0000
c ₃ d ln (brent _{usd-1})	0,1237	7,4777	0,0000
c ₄ d ln (brent _{usd-11})	0,0438	2,8387	0,0050
cumulatief olieprijsseffect nu	0,2693		
R ²	0,3981	Durbin-Watson statistic	1,6264

3 Overige grondstoffenprijzen

De voortdurende hoge economische groei van de opkomende economieën droeg niet alleen bij aan de verdere prijsstijging van olie, maar ook van andere grondstoffen. De effectieve depreciatie van de dollar speelde ook een rol bij de prijsstijgingen uitgedrukt in dollars. De wereldprijzen van granen en andere voedingsmiddelen stegen vorig jaar uitbundig (Tabel 3.1), niet alleen door de sterke vraag vanuit opkomende economieën, maar ook door tegenvallende oogsten en het toenemende gebruik van biobrandstoffen. De prijzen van non-ferrometalen piekten echter al afgelopen mei en de jaar-op-jaarstijging was in 2007 duidelijk lager dan in het voorgaande jaar. Doordat de mondiale groei afzwakt zijn de prijzen van de overige grondstoffen dit jaar gemeten in dollars naar verwachting stabiel (uitgaande van normale oogsten). De onverwacht scherpe stijging in februari is echter een treffende illustratie van de grote onzekerheid waarmee deze raming omgeven is.

Figuur 3.1 Grondstoffenprijs HWWI-index (totaal excl. energie, in dollars) en wereldhandelsvolume, 1992-2009

Tabel 3.1 Grondstoffenprijzen (HWWI-index, OESO-landen), 2005-2009

	Gewichten	2005	2006	2007	2008	2009
mutaties per jaar in %, dollars						
Totaal exclusief energie	1,00	10,1	26,7	17,6	0	3
Voeding en genotmiddelen	0,31	0,0	10,9	24,9	22	3
Industriële grondstoffen	0,69	14,5	32,6	15,3	- 8	3
Agrarische grondstoffen	0,31	1,3	11,8	21,0	2	3
Metalen	0,38	23,2	43,9	12,9	- 12	3
Non-ferro metalen	0,28	16,0	59,8	13,2	- 15	3
ijzererts en schroot	0,10	38,2	16,1	12,3	- 5	3
Energie		36,5	19,1	12,0	20	0
mutaties per jaar in %, euro's						
Totaal exclusief energie		10,0	25,6	7,8	- 5	3

4 Prijs van industrieproducten en concurrentieposities

Prijzen van internationaal verhandelde industrieproducten stegen gemiddeld 0,5% in 2007, gemeten in de valuta van de exporteurs. Dat was iets minder dan in de voorafgaande vier jaar toen de gemiddelde jaarlijkse toename bijna 1% bedroeg. Doordat tegelijkertijd grondstoffenprijzen toenamen, nam de gemiddelde prijs van de goederenuitvoer van de hoogontwikkelde landen toe met 2,6% in nationale valuta, enigszins lager dan in de twee voorgaande jaren (Tabel A.4a).

Mede door de afzwakkende conjunctuur wordt voor dit jaar een lichte daling van de fabrieksprijzen voorzien. Voor de totale goederenuitvoer loopt de gemiddelde prijsstijging van hoogontwikkelde economieën naar verwachting terug tot 1,5% in lokale valuta. Naar verwachting daalt de uitvoerprijs van de Aziatische opkomende economieën. Dit geldt ook voor China, waar de oplopende loonstijging meer dan goed wordt gemaakt door de productiviteitsstijging in de exportsector.

Wijzigingen in prijsconcurrentieposities worden momenteel vooral bepaald door wisselkoersontwikkelingen en niet door verschillen in exportprijsmutaties in lokale valuta. De euro is afgelopen jaar niet alleen geapprecieerd ten opzichte van dollar, maar ook tegenover vrijwel alle andere valuta (zie Tabel A.5 en A.6). Dit leidde vorig jaar opnieuw tot een forse verslechtering van de prijsconcurrentiepositie van de eurolanden (zie Tabel A4.c).

De wereldhandelsramingen zijn gebaseerd op ongewijzigde wisselkoersen vanaf begin 2008. Door overloop is desalniettemin gemiddeld dit jaar sprake van een verdere appreciatie van de euro en daarmee van een verslechtering van de prijsconcurrentiepositie van de eurolanden.

5 Wereldhandelsvolume

De wereldhandelsgroei is volgens voorlopige cijfers teruggelopen van 9,8% in 2006 tot 7,1% in 2007. Dit is een aanzienlijke afzwakking in het licht van de beperkte terugval in de mondiale economische groei. Mede door hoge inkomsten uit olie en andere grondstoffen hadden de opkomende economieën vorig jaar een zeer groot aandeel (70%) in de wereldinvoergroei.

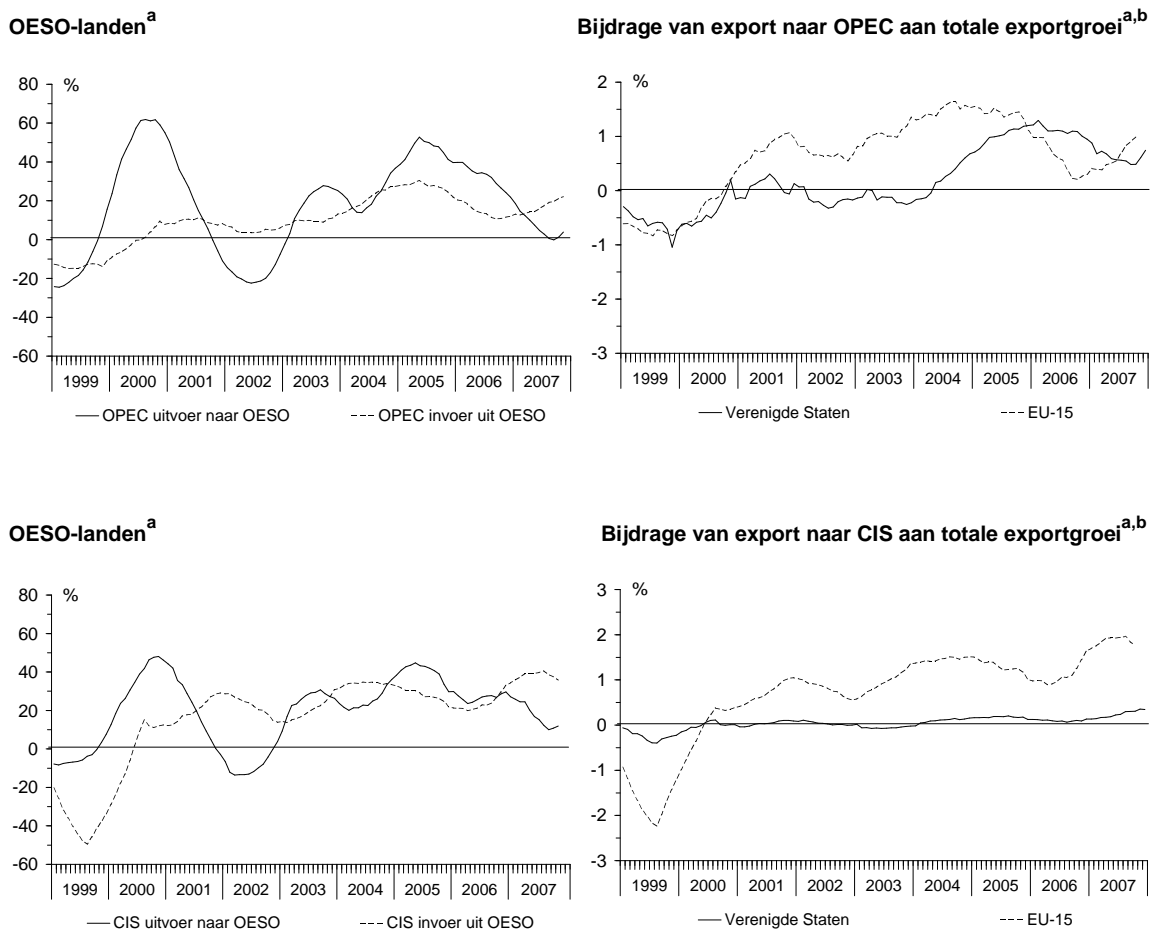
Een geringere toename van de binnenlandse bestedingen en de verdere depreciatie van de dollar veroorzaakten een fors lagere Amerikaanse invoergroei. Opvallend gezien de sterke euro en de hoogblijvende economische groei is dat ook voor het eurogebied de invoergroei sterk terugviel. Vooral de Duitse invoergroei viel vorig jaar scherp terug. Dit hangt samen met de extreem hoge Duitse invoergroei in 2006, mogelijk door extra invoer in anticipatie op de btw-verhoging per 1 januari 2007. Voor de nieuwe lidstaten van de Europese Unie bleef de economische groei en daarmee de invoergroei hoog. De hoge olie-inkomsten stimuleerde sterk de invoer van Rusland, andere voormalige lidstaten van de Sovjet-Unie en landen in het Midden-Oosten (zie ook Figuur 5.1). De invoergroei van de opkomende Aziatische economieën bleef vorig jaar zeer hoog (10%).

Door de afzwakking van de economische groei loopt in 2008 naar verwachting de wereldhandelsgroei verder terug, tot 4¾%. Dit is 2% -punt onder het langjarig gemiddelde (gemiddelde 1990-2007). De magere Amerikaanse economische groei, in combinatie met de depreciatie van de dollar, leidt naar verwachting tot een daling in de Amerikaanse invoer.

Elders is vooral sprake van een afzwakking van de invoergroei. Dit is naar verwachting in sterke mate het geval voor de nieuwe lidstaten van de Europese Unie in Centraal- en Oost-Europa. Decompositie van de mutatie in de wereldhandelsgroei geeft aan dat de bijdrage van de Verenigde Staten aan de verlangzaming in 2008 (in tegenstelling tot in 2007) relatief beperkt is, zelfs beperkter dan de bijdrage van het eurogebied. Olieproducerende landen en Latijns-Amerika leveren relatief grote bijdrages aan de groeiverlangzaming.

In 2009 kan daarna door het aantrekken van de economische groei een gematigd herstel in de wereldhandel plaatsvinden, tot een groei van 6%, bijna 1%-punt onder het langjarige gemiddelde. Naar verwachting zal dit herstel breed worden gedragen. Zowel voor de Verenigde Staten als voor het eurogebied en de opkomende economieën loopt in de raming de invoergroei op. Door de kredietcrisis zijn de internationale vooruitzichten echter onzekerder dan gewoonlijk.

Figuur 5.1 OPEC en voormalige Sovjet Unie (CIS) handel in goederen (waarde) met OESO-landen, 1999-2007

^a 12-Maands voortschrijdend gemiddelde.

^b Exclusief intra-EU handel.

6 Uitvoerprestaties

De West-Europese landen leden vorig jaar opnieuw marktverlies. Hun gemiddelde uitvoervolume bleef 2%-punt achter bij hun gemiddelde marktgroei (zie Tabel A.2d). Nederland en Duitsland vormen binnen West-Europa een uitzondering doordat zij de enige landen zijn met een marktwinst in 2006 en 2007, hoewel ook zij te maken hadden met een verslechtering in de prijsconcurrentiepositie. In tegenstelling tot West-Europa maakten de Verenigde Staten en vooral Japan marktwinst. Deze marktwinst was echter beperkt in vergelijking met de verdere marktwinst die opkomende Aziatische landen, met name China, opnieuw maakten.

Door de verdere appreciatie van de euro en door de vertraagde doorwerking daarvan zullen de eurolanden ook in 2008 en 2009 marktverlies lijden. Voor het Verenigd Koninkrijk loopt het marktverlies dit jaar sterk terug, doordat na jaren van effectieve appreciatie van het pond sterling sprake zal zijn van een effectieve depreciatie. Japan kent een omslag in de andere richting: van depreciatie naar appreciatie, met een overgang van marktwinst naar marktverlies tot gevolg. De opkomende Aziatische economieën zullen naar verwachting verdere forse marktwinst maken in 2008 en 2009, ondanks enige effectieve appreciatie.

Annex: Gedetailleerde tabellen buitenlandse handel

Tabel A1	Kerngegevens wereldhandel, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Algemeen						
Wereldhandelsvolume goederen	11,0	7,8	9,8	7,1	4¾	6
Wereldhandelsprijs goederen in dollars	9,4	5,5	5,0	7,4	5¾	¼
Industrieproducten	6,3	2,5	1,8	5,0	3¾	0
Energie (HWWI)	35,3	36,5	19,1	12,0	20	0
Overige grondstoffen (HWWI)	20,6	10,1	26,7	17,6	0	3
Externe data Nederland						
Relevante wereldhandelsvolume ^a	8,4	5,7	8,9	5,7	4	5
Relevante wereldhandelsvolume ^b	8,4	5,3	9,5	5,7	4½	5
Concurrentenprijs in euro ^a	1,1	5,1	4,5	0,6	¾	¼
Concurrentenprijs in euro ^b	- 1,2	3,0	3,4	0,4	- ¼	¼
Invoerprijs goederen in euro	1,0	3,3	3,9	1,7	1¼	0
Effectieve wisselkoers euro, industrieproducten, tov						
Concurrenten	3,0	- 0,4	0,4	3,1	1¾	- ¼
Leveranciers	3,6	- 0,2	0,6	3,9	2¼	- ¼
	niveaus					
Eurokoers dollar	0,81	0,8	0,8	0,73	0,69	0,69
Spotprijs ruwe olie in dollars	38,2	54,4	65,2	72,5	87	87
^a	Geografisch herwogen wereldinvoer goederen.					
^b	Geografisch en pakketherwogen wereldinvoer goederen exclusief energie.					

De tabellen A2 t/m A5 betreffen de handel in goederen inclusief energie.

Tabel A2 Volume goederenhandel en uitvoer marktgroei

Tabel A2a	Uitvoervolume, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	10,7	7,9	10,3	7,4	4¾	6
Hoogontwikkelde economieën	7,3	4,6	8,3	4,8	2¼	3½
West-Europa	6,1	4,2	8,1	4,2	2	3½
Duitsland	8,8	5,8	11,8	7,4	4	4½
Frankrijk	4,4	3,4	7,7	3,6	1¼	3
Italië	2,1	-0,6	3,1	1,0	-1¼	½
Spanje	5,6	4,9	5,6	1,8	¼	4½
Nederland	9,2	6,1	8,1	6,5	4¾	5
België/Luxemburg	6,1	2,4	3,3	6,3	2¾	3
Oostenrijk	10,1	6,5	8,8	3,9	½	4½
Finland	4,8	5,6	10,9	4,5	-2¼	2
Griekenland	2,6	13,2	19,8	5,5	2¾	5
Portugal	0,6	3,5	8,7	5,0	-¼	4
Ierland	5,8	4,6	-1,1	5,4	¼	3½
Verenigd Koninkrijk	2,2	3,9	9,9	-3,7	¼	3½
Zweden	9,6	3,1	7,3	1,4	¾	4½
Denemarken	3,8	7,0	4,8	6,5	1¾	2
Zwitserland	5,3	3,1	15,6	5,3	¾	3
Noorwegen	0,1	-0,9	-0,1	0,2	-1¾	½
Verenigde Staten	8,8	7,3	10,7	7,4	5	4¼
Canada	7,6	3,3	1,3	-0,2	-1¾	-½
Japan	13,8	5,5	10,5	8,9	4	3½
Opkomende economieën	15,5	12,1	12,7	10,4	7½	9
Centraal- en Oost-Europa	18,9	10,6	11,8	9,6	5½	8¾
Tsjechië	21,2	10,4	14,3	11,3	8¾	9½
Hongarije	18,6	13,2	14,9	16,0	5¾	10
Polen	18,2	11,2	15,0	7,5	6¼	6½
Slowakije	12,7	9,5	20,0	14,5	5¾	8½
Overige transitielanden	19,4	9,8	9,8	8,0	4¾	9
Azië	17,6	14,0	15,7	12,9	10	11½
Nieuwe industrielanden	17,4	11,0	12,0	10,5	6¾	8
China	31,4	28,4	27,9	21,0	16¾	18
Overig Azië	9,0	7,0	10,0	8,5	6¾	7½
Afrika en Midden-Oosten	8,1	6,5	4,9	3,5	1¾	3
Latijns Amerika	7,2	9,5	6,9	6,0	4¼	4½
Eurogebied	6,6	4,2	8,0	5,2	2¼	3½

Tabel A2b Invoervolume, 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	11,4	7,7	9,4	6,7	4½	5¾
Hoogontwikkelde economieën	8,1	5,4	7,3	3,1	2	3½
West-Europa	6,9	4,6	8,3	4,2	3	3¾
Duitsland	6,2	4,7	11,4	4,5	4¾	5½
Frankrijk	6,3	6,0	8,3	5,6	3	3¾
Italië	3,0	0,0	2,9	- 0,2	- ½	1
Spanje	11,2	7,1	9,6	3,0	2½	3¾
Nederland	8,1	6,1	9,2	6,5	5½	4¼
België/Luxemburg	6,8	4,3	4,3	7,0	3½	3¾
Oostenrijk	9,1	6,7	7,2	4,0	1	3¾
Finland	6,0	7,9	7,6	4,8	- ½	2¼
Griekenland	6,5	2,7	16,7	9,4	2	4
Portugal	3,6	7,0	3,1	4,0	2½	2¾
Ierland	6,5	10,1	2,6	- 0,8	1	3¾
Verenigd Koninkrijk	8,3	2,3	9,2	2,2	2½	3¼
Zweden	5,9	5,1	6,2	6,0	1½	4¾
Denemarken	6,0	9,4	11,8	6,5	3½	3¼
Zwitserland	5,8	3,4	9,4	3,0	2½	3¼
Noorwegen	7,0	7,0	9,5	9,9	5½	4¼
Verenigde Staten	10,6	6,1	5,6	1,3	- ¼	2¾
Canada	7,7	9,3	6,6	1,3	- ¼	1¾
Japan	7,2	6,0	4,3	1,3	2¼	3¼
Opkomende economieën	17,4	11,6	12,6	12,1	8	9
Centraal- en Oost-Europa	17,1	11,7	16,3	17,0	8	10¼
Tsjechië	15,5	1,8	13,5	14,0	7½	7¾
Hongarije	14,5	6,5	10,0	11,0	5½	9¼
Polen	17,3	8,3	14,5	10,0	6½	9¼
Slowakije	10,5	10,5	18,5	13,9	5½	7¾
Overige transitielanden	16,4	15,8	19,6	23,5	10¼	12¼
Azië	18,2	11,0	11,6	10,0	8¼	9
Nieuwe industrielanden	14,2	7,6	7,7	8,0	6	7¼
China	27,1	13,1	15,6	15,0	13	13¾
Overig Azië	16,8	13,6	13,1	8,5	6½	7¼
Afrika en Midden-Oosten	19,1	11,4	10,1	13,0	9	9¾
Latijns Amerika	13,2	13,7	14,3	12,5	6½	5¼
Eurogebied	6,8	4,9	8,2	4,4	3¼	3¾

Tabel A2 Volume goederenhandel en uitvoer marktgroei (vervolg)

Tabel A2c	Geografisch herwogen wereldinvoervolume, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	11,4	7,7	9,4	6,7	4½	5¾
Hoogontwikkelde economieën	10,6	7,2	9,1	6,2	4¼	5¼
West-Europa	9,7	6,5	9,2	6,3	4¼	5¼
Duitsland	10,4	6,7	9,1	6,7	4	5¼
Frankrijk	9,8	6,2	8,9	5,8	4	5
Italië	10,7	7,4	10,2	7,2	4¾	6
Spanje	8,6	6,3	8,7	6,0	4	4¾
Nederland	8,4	5,7	8,9	5,7	4	5
België/Luxemburg	9,0	6,0	9,5	5,7	4	5
Oostenrijk	9,3	6,0	10,4	6,9	4¾	6
Finland	10,7	7,5	10,3	8,1	5	6¼
Griekenland	10,9	7,6	10,5	8,6	5¼	6½
Portugal	8,9	6,0	9,1	5,1	3½	4½
Ierland	8,8	5,3	8,8	4,8	3½	4¼
Verenigd Koninkrijk	9,9	7,1	8,5	5,8	4	5
Zweden	9,9	7,0	9,5	6,5	4¼	5
Denemarken	9,0	6,3	9,5	6,3	4	5¼
Zwitserland	9,7	6,5	9,1	5,8	4	5¼
Noorwegen	8,5	5,9	8,7	4,8	3	4
Verenigde Staten	11,4	9,3	9,6	6,9	4½	5¼
Canada	10,9	6,5	6,5	2,6	1	3½
Japan	13,9	8,7	9,5	7,0	5¼	6¾
Opkomende economieën	12,6	8,4	9,6	7,2	5	6¼
Centraal- en Oost-Europa	11,9	8,6	12,4	10,9	6¼	7¾
Tsjechië	10,7	8,4	13,2	10,6	6	7½
Hongarije	9,9	7,1	11,3	8,8	5¼	6½
Polen	9,4	7,0	11,5	8,9	5½	6½
Slowakije	12,3	5,4	12,1	10,6	6¼	7¼
Overige transitielanden	13,1	9,6	13,0	12,0	6¾	8¼
Azië	13,2	8,6	9,2	6,7	5	6¼
Nieuwe industrielanden	13,3	9,3	9,8	6,9	5	6¼
China	11,5	7,5	7,9	5,7	4	5½
Overig Azië	14,1	8,6	9,5	7,4	6	7¼
Afrika en Midden-Oosten	11,7	7,9	9,0	6,5	4½	5¾
Latijns Amerika	11,4	8,1	8,6	5,4	3	4½
Eurogebied	9,7	6,4	9,3	6,4	4¼	5¼

Tabel A2d Uitvoervolume tov geografisch herwogen wereldinvoervolume, 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Hoogontwikkelde economieën	- 2,9	- 2,4	- 0,8	- 1,3	- 1¼	- 2
West-Europa	- 3,3	- 2,2	- 1,0	- 2,0	- 2¼	- 1¾
Duitsland	- 1,5	- 0,8	2,5	0,6	0	- ¾
Frankrijk	- 4,9	- 2,6	- 1,1	- 2,1	- 2¾	- 2
Italië	- 7,8	- 7,4	- 6,5	- 5,8	- 5¾	- 5¼
Spanje	- 2,7	- 1,3	- 2,9	- 4,0	- 3½	- ¼
Nederland	0,9	0,4	0,4	0,7	¼	- 1
België/Luxemburg	- 2,6	- 3,4	- 5,7	0,5	- 1½	- 2
Oostenrijk	0,7	0,5	- 1,4	- 2,8	- 4	- 1½
Finland	- 5,3	- 1,8	0,6	- 3,4	- 7	- 4
Griekenland	- 7,5	5,3	8,4	- 2,9	- 2½	- 1½
Portugal	- 7,6	- 2,4	- 0,4	- 0,1	- 3¾	- ½
Ierland	- 2,7	- 0,7	- 9,1	0,6	- 3	- 1
Verenigd Koninkrijk	- 7,0	- 3,0	1,3	- 8,9	- 3½	- 1½
Zweden	- 0,3	- 3,7	- 2,1	- 4,8	- 3½	- ¾
Denemarken	- 4,8	0,6	- 4,4	0,2	- 2¼	- 3
Zwitserland	- 4,1	- 3,2	5,9	- 0,4	- 3¼	- 2¼
Noorwegen	- 7,7	- 6,3	- 8,2	- 4,4	- 4¾	- 3½
Verenigde Staten	- 2,4	- 1,8	0,9	0,5	½	- 1
Canada	- 3,0	- 3,0	- 4,9	- 2,7	- 2¾	- 4
Japan	- 0,1	- 3,0	0,9	1,7	- 1¼	- 3
Opkomende economieën	2,6	3,4	2,8	3,0	2½	2¾
Centraal- en Oost-Europa	6,3	1,9	- 0,6	- 1,2	- ¾	1
Tsjechië	9,5	1,9	0,9	0,6	2½	1¾
Hongarije	8,0	5,7	3,2	6,6	½	3¼
Polen	8,0	3,9	3,2	- 1,3	¾	0
Slowakije	0,3	3,9	7,0	3,5	- ½	1
Overige transitielanden	5,5	0,2	- 2,8	- 3,5	- 2	¾
Azië	3,9	5,0	6,0	5,8	4¾	4¾
Nieuwe industrielanden	3,6	1,6	2,0	3,4	1½	1½
China	17,8	19,4	18,5	14,5	12¼	12
Overig Azië	- 4,4	- 1,4	0,5	1,0	¾	¼
Afrika en Midden-Oosten	- 3,2	- 1,3	- 3,8	- 2,8	- 2¾	- 2½
Latijns Amerika	- 3,7	1,3	- 1,5	0,6	1¼	0
Eurogebied	- 2,9	- 2,1	- 1,2	- 1,1	- 2	- 1¾

Tabel A3 Prijs goederenhandel in dollars

Tabel A3a	Uitvoerprijs in dollars, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	9,5	5,5	4,7	7,4	5½	¼
Hoogontwikkelde economieën	9,4	3,4	3,7	9,1	6½	0
West-Europa	11,2	2,5	4,1	11,5	7	0
Duitsland	10,6	1,3	3,3	11,0	7¼	0
Frankrijk	10,4	1,3	3,0	9,3	7¼	0
Italië	15,1	6,7	7,7	18,6	10	1
Spanje	10,7	1,0	5,7	12,0	8	¾
Nederland	10,6	3,3	4,5	10,2	7½	¼
België/Luxemburg	12,7	6,8	6,4	12,3	7½	0
Oostenrijk	10,0	0,1	0,9	9,1	7¼	- ¼
Finland	10,6	1,9	5,1	11,8	7½	- 1¼
Griekenland	10,0	0,1	0,9	9,1	9	- ¾
Portugal	11,7	3,5	4,7	11,8	7½	0
Ierland	6,0	0,5	0,8	6,0	7½	- 1¼
Verenigd Koninkrijk	12,1	0,9	2,7	11,5	- ¾	- 1¼
Zweden	9,8	2,5	5,4	13,3	5½	- ½
Denemarken	10,9	3,5	4,5	5,9	8	0
Zwitserland	12,0	3,2	0,0	7,3	9	- ½
Noorwegen	20,7	27,5	17,2	12,3	18	¼
Verenigde Staten	4,0	3,2	3,3	4,7	3½	¾
Canada	8,2	10,0	6,5	8,7	6	½
Japan	5,2	0,0	- 1,5	1,3	7	- ¼
Opkomende economieën	9,6	7,9	5,9	5,6	4½	½
Centraal- en Oost-Europa	13,4	10,5	9,4	12,1	8¾	1½
Tsjechië	13,8	5,1	6,5	15,9	11¼	½
Hongarije	8,8	0,1	2,0	16,5	3	¾
Polen	16,5	8,9	5,8	16,8	9¾	3
Slowakije	11,5	5,9	8,8	20,3	5½	- ½
Overige transitielanden	13,9	15,5	12,8	9,3	8½	½
Azië	6,0	3,9	2,5	2,6	2½	½
Nieuwe industrielanden	4,6	4,0	1,4	0,5	- ¼	¼
China	3,0	0,0	- 0,5	4,0	4¾	1
Overig Azië	9,8	7,0	6,5	3,5	2½	¼
Afrika en Midden-Oosten	20,2	24,7	12,6	11,0	12½	½
Latijns Amerika	15,0	10,5	12,1	6,0	2¼	- ½
Eurogebied	11,1	2,7	4,3	11,5	7¾	0

Tabel A3b Invoerprijs in dollars, 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	9,2	5,5	5,2	7,4	5¾	¼
Hoogontwikkelde economieën	9,6	5,7	5,2	8,4	6	0
West-Europa	11,8	4,5	5,4	10,7	7	¼
Duitsland	11,2	4,4	6,2	10,3	7¼	-¾
Frankrijk	11,2	3,6	3,4	9,5	7	¼
Italië	15,3	9,0	11,5	15,8	10½	2½
Spanje	11,4	4,8	4,3	10,6	8	1
Nederland	11,1	3,4	4,9	11,0	7¼	0
België/Luxemburg	13,1	7,5	6,2	10,4	7¼	¼
Oostenrijk	10,0	0,1	0,9	9,1	7¾	0
Finland	13,9	6,6	8,7	11,5	7	½
Griekenland	10,0	0,1	0,9	9,1	7½	-½
Portugal	11,8	4,7	5,6	10,7	7½	0
Ierland	7,6	0,9	3,8	10,2	7	-½
Verenigd Koninkrijk	11,7	3,0	4,0	9,4	2½	¾
Zweden	12,9	5,5	7,2	11,9	6	-¼
Denemarken	11,5	3,0	2,6	9,4	7½	-¼
Zwitserland	10,4	5,7	3,9	7,3	9	½
Noorwegen	12,5	7,8	4,4	14,2	6	¾
Verenigde Staten	5,6	7,6	4,8	4,2	4	0
Canada	5,7	5,2	4,3	7,0	4½	0
Japan	10,2	7,8	7,7	4,8	6¾	-½
Opkomende economieën	8,7	5,3	5,1	6,1	5¼	½
Centraal- en Oost-Europa	11,4	6,4	6,7	10,3	7¾	¼
Tsjechië	11,4	8,3	7,2	14,3	9	½
Hongarije	9,4	3,6	4,4	14,3	6	¾
Polen	10,2	6,7	5,9	13,6	9¼	½
Slowakije	16,0	7,4	10,0	17,4	9½	½
Overige transitielanden	11,5	7,0	7,1	7,0	7	-¼
Azië	8,1	5,3	4,8	4,5	4¼	½
Nieuwe industrielanden	8,9	6,5	6,2	3,2	3	0
China	7,0	4,0	3,8	5,0	5½	1
Overig Azië	8,0	5,0	4,0	5,5	4½	½
Afrika en Midden-Oosten	8,3	5,5	5,0	6,5	6	¼
Latijns Amerika	7,9	3,6	3,9	5,5	4½	0
Eurogebied	11,7	4,7	5,7	10,9	7¾	¼

Tabel A4 Prijs goederenhandel in nationale valuta

Tabel A4a Uitvoerprijs in nationale valuta, 2004-2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	4,4	4,5	4,0	3,0	2	0
Hoogontwikkelde economieën	1,3	3,1	3,4	2,6	1½	¼
West-Europa	0,8	2,6	3,1	2,2	1¾	0
Duitsland	0,6	1,2	2,4	1,7	1¼	0
Frankrijk	0,4	1,2	2,0	0,2	1¼	¼
Italië	4,6	6,7	6,7	8,7	4	1¼
Spanje	0,6	0,9	4,7	2,7	2	¾
Nederland	0,5	3,2	3,5	1,0	1½	¼
België/Luxemburg	2,4	6,7	5,4	2,9	1½	¼
Oostenrijk	0,0	0,0	0,0	0,0	1½	- ¼
Finland	0,5	1,8	4,1	2,5	1½	- 1
Griekenland	0,0	0,0	0,0	0,0	3	- ½
Portugal	1,6	3,4	3,7	2,5	1½	0
Ierland	- 3,6	0,4	- 0,1	- 2,8	1½	- 1
Verenigd Koninkrijk	0,0	1,7	1,5	2,5	2	- 1
Zweden	- 0,2	4,2	4,0	3,8	1½	- ½
Denemarken	0,9	3,6	3,6	- 3,0	2	0
Zwitserland	3,5	3,4	0,6	2,7	1½	- ½
Noorwegen	14,9	21,9	16,7	2,6	10½	¼
Verenigde Staten	4,0	3,2	3,3	4,7	3½	¾
Canada	0,5	2,4	- 0,3	2,9	½	½
Japan	- 1,9	1,8	4,0	2,5	- 3¼	- ¼
Opkomende economieën	8,4	6,3	4,8	3,4	2¼	- ¼
Centraal- en Oost-Europa	9,4	7,3	9,0	6,3	4½	1½
Tsjechië	3,7	- 2,0	0,5	4,1	- 1	½
Hongarije	- 1,7	- 1,5	7,5	1,6	- 1	¾
Polen	9,4	- 3,5	1,5	4,1	- 1	3
Slowakije	- 2,2	2,0	4,0	0,1	- 1	- ½
Overige transitielanden	13,9	15,5	12,8	9,3	8½	½
Azië	5,1	2,1	0,8	0,6	- ¼	- 1
Nieuwe industrielanden	2,3	0,0	- 1,0	- 0,9	- 1	¼
China	3,0	- 1,0	- 3,2	- 0,8	- 2	- 3
Overig Azië	9,8	7,0	6,5	3,5	2½	¼
Afrika en Midden-Oosten	20,2	24,7	12,6	11,0	12½	½
Latijns Amerika	15,0	10,5	12,1	6,0	2¼	- ½
Eurogebied	1,0	2,6	3,3	2,2	1¾	¼

Tabel A4b Invoerprijs in nationale valuta, 2004-2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	4,2	4,7	4,6	3,1	2½	0
Hoogontwikkelde economieën	2,3	5,4	4,9	2,6	2	0
West-Europa	1,3	4,6	4,4	1,5	2¼	¼
Duitsland	1,1	4,3	5,2	1,1	1¼	-¾
Frankrijk	1,1	3,6	2,4	0,4	1	¼
Italië	4,8	8,9	10,5	6,1	4½	2½
Spanje	1,3	4,7	3,3	1,4	2	1
Nederland	1,0	3,3	3,9	1,7	1¼	0
België/Luxemburg	2,8	7,4	5,2	1,2	1¼	½
Oostenrijk	0,0	0,0	0,0	0,0	1¾	0
Finland	3,5	6,5	7,7	2,2	1	½
Griekenland	0,0	0,0	0,0	0,0	1½	-½
Portugal	1,7	4,7	4,6	1,5	1½	¼
Ierland	-2,2	0,8	2,9	1,0	1	-½
Verenigd Koninkrijk	-0,4	3,7	2,8	0,6	5¼	¾
Zweden	2,6	7,3	5,9	2,5	2¼	-¼
Denemarken	1,4	3,1	1,8	0,2	1½	0
Zwitserland	2,0	5,9	4,6	2,7	1¼	½
Noorwegen	7,1	3,1	3,9	4,4	-1	¾
Verenigde Staten	5,6	7,6	4,8	4,2	4	0
Canada	-1,8	-2,0	-2,4	1,3	-1	0
Japan	2,8	9,7	13,7	6,1	-3½	-½
Opkomende economieën	7,3	3,6	4,1	3,8	3	-¼
Centraal- en Oost-Europa	6,6	2,6	6,5	3,7	3	¼
Tsjechië	1,5	1,0	1,1	2,7	-3	¾
Hongarije	-1,1	2,0	10,1	-0,3	2	1
Polen	3,5	-5,5	1,6	1,2	-1½	¾
Slowakije	1,8	3,5	5,1	-2,3	3	¾
Overige transitielanden	11,5	7,0	7,1	7,0	7	-¼
Azië	7,2	3,5	3,0	2,6	2	-¾
Nieuwe industrielanden	6,5	2,4	3,6	1,8	2	0
China	7,0	2,9	1,0	0,2	-1¼	-3
Overig Azië	8,0	5,0	4,0	5,5	4½	½
Afrika en Midden-Oosten	8,3	5,5	5,0	6,5	6	¼
Latijns Amerika	7,9	3,6	3,9	5,5	4½	0
Eurogebied	1,5	4,6	4,7	1,6	1¾	¼

Tabel A4 Prijs goederenhandel in nationale valuta (vervolg)

Tabel A4c	Relatieve uitvoerprijs tov geografisch herwogen wereldinvoerprijs, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	0,2	- 0,1	- 0,4	- 0,1	0	0
Hoogontwikkelde economieën	- 0,2	- 1,8	- 1,3	0,8	½	0
West-Europa	0,6	- 2,5	- 1,0	2,0	¼	- ¼
Duitsland	0,1	- 3,7	- 1,7	1,5	½	- ½
Frankrijk	- 0,3	- 3,9	- 2,5	0,0	½	- ¼
Italië	4,6	1,8	2,7	9,2	3½	1
Spanje	- 0,1	- 3,7	0,4	2,4	1¼	½
Nederland	- 0,9	- 1,7	- 0,9	0,4	1	¼
België/Luxemburg	1,8	2,1	1,2	2,5	¾	0
Oostenrijk	- 0,9	- 5,0	- 4,7	- 1,1	0	- ½
Finland	0,2	- 3,3	- 0,3	2,8	1¼	- 1¼
Griekenland	- 0,9	- 5,3	- 4,9	- 0,2	2	- 1
Portugal	0,8	- 1,2	- 0,3	2,0	¾	- ¼
Ierland	- 4,1	- 4,1	- 4,0	- 2,8	1¾	- 1½
Verenigd Koninkrijk	2,1	- 4,1	- 2,3	2,5	- 6¾	- 1¼
Zweden	- 0,5	- 2,7	0,3	3,8	- ¾	- ¾
Denemarken	- 0,1	- 1,7	- 1,0	- 3,6	1½	0
Zwitserland	1,6	- 1,9	- 5,1	- 1,4	2½	- ¾
Noorwegen	9,1	21,8	11,5	2,6	11¼	0
Verenigde Staten	- 4,1	- 1,7	- 1,3	- 2,0	- 1½	½
Canada	1,7	2,7	1,6	3,7	1¾	½
Japan	- 2,4	- 5,4	- 6,0	- 4,1	2¼	- ½
Opkomende economieën	0,8	2,0	0,6	- 1,0	- ¾	½
Centraal- en Oost-Europa	2,3	4,7	3,2	2,5	1½	1¼
Tsjechië	2,0	- 0,3	0,1	4,7	3½	½
Hongarije	- 2,1	- 4,9	- 3,7	6,0	- 4¼	¾
Polen	4,8	3,5	- 0,2	6,4	2½	3
Slowakije	0,4	- 0,1	2,5	7,7	- 2¼	- 1
Overige transitielanden	2,9	9,3	6,4	0,3	1½	¼
Azië	- 2,2	- 1,9	- 2,5	- 3,0	- 2½	¼
Nieuwe industrielanden	- 3,4	- 1,6	- 3,2	- 5,1	- 5	0
China	- 5,2	- 6,0	- 5,8	- 1,5	0	1
Overig Azië	1,4	1,2	1,4	- 2,1	- 2½	0
Afrika en Midden-Oosten	9,7	18,0	6,9	3,2	6	¼
Latijns Amerika	7,2	4,2	7,0	0,3	- 2½	- ½
Eurogebied	0,4	- 2,3	- 0,9	2,0	1	0

Tabel A5 Effectieve wisselkoers tov concurrenten

Tabel A5	Effectieve wisselkoers tov concurrenten^a, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	mutaties per jaar in procenten					
Wereld	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0
Hoogontwikkelde economieën	2,5	- 0,4	- 0,3	1,5	1	- ½
West-Europa	3,8	- 0,8	0,3	3,3	1	- ¼
Duitsland	3,6	- 0,6	0,2	3,4	2	- ¼
Frankrijk	3,7	- 0,6	0,3	3,5	2	- ¼
Italië	3,8	- 0,7	0,3	3,6	2	- ¼
Spanje	3,4	- 0,6	0,3	3,3	1¾	- ¼
Nederland	3,1	- 0,6	0,2	2,9	1½	- ¼
België/Luxemburg	3,4	- 0,6	0,2	3,2	1¾	- ¼
Oostenrijk	3,2	- 0,8	0,2	2,8	1½	- ¼
Finland	3,9	- 0,8	0,2	3,6	2	- ½
Griekenland	3,8	- 0,7	0,3	3,5	2	- ¼
Portugal	3,2	- 0,6	0,2	3,0	1¾	- ¼
Ierland	3,7	- 0,7	0,2	3,4	1¾	- ½
Verenigd Koninkrijk	5,9	- 1,5	0,5	3,5	- 6	- ¼
Zweden	3,8	- 2,4	0,6	3,6	0	- ¼
Denemarken	3,3	- 0,8	0,1	3,2	1¾	- ¼
Zwitserland	2,3	- 1,0	- 1,3	- 0,7	3¼	- ½
Noorwegen	- 1,1	3,9	- 0,2	3,7	2¾	- ¼
Verenigde Staten	- 3,3	- 0,6	- 0,4	- 2,9	- 2½	- ½
Canada	3,4	5,9	5,7	2,4	2	- ½
Japan	3,1	- 2,8	- 5,9	- 4,2	7	- ½
Opkomende economieën	- 3,1	0,5	0,4	- 1,6	- 1¼	½
Centraal- en Oost-Europa	- 2,1	2,0	- 0,3	0,0	0	- ¼
Tsjechië	3,3	6,1	5,1	5,1	7¾	- ¼
Hongarije	3,8	0,6	- 5,9	8,0	- ½	- ¼
Polen	0,0	11,8	3,4	5,8	6¼	- ¼
Slowakije	6,3	2,7	3,6	12,1	1¾	- ¼
Overige transitielanden	- 5,2	- 0,9	- 0,7	- 4,8	- 3½	- ¼
Azië	- 2,9	0,7	1,0	- 1,2	- ¾	1
Nieuwe industrielanden	- 1,7	2,8	1,8	- 1,8	- 2½	- ½
China	- 3,6	0,0	2,0	1,3	3¼	3¼
Overig Azië	- 3,7	- 0,9	- 0,6	- 3,1	- 3¼	- ½
Afrika en Midden-Oosten	- 4,6	- 0,8	- 0,7	- 4,1	- 3½	- ½
Latijns Amerika	- 3,9	- 1,1	- 0,8	- 3,1	- 3	- ½
Eurogebied	3,5	- 0,6	0,2	3,3	1¾	- ¼

^a Weging met goederen totaal in tegenstelling met effectieve koers concurrenten in Tabel 1.

Tabel A6 Wisselkoersen

Tabel A6	Wisselkoersen in dollars, 2004-2009					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009
	nationale valuta per dollar					
Duitsland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Frankrijk	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Italië	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Spanje	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Nederland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
België/Luxemburg	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Oostenrijk	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Finland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Griekenland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Portugal	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Ierland	0,805	0,805	0,797	0,731	0,690	0,691
Verenigd Koninkrijk	0,546	0,550	0,544	0,500	0,513	0,513
Zweden	7,349	7,472	7,378	6,759	6,508	6,514
Denemarken	5,991	5,996	5,946	5,444	5,141	5,146
Zwitserland	1,243	1,246	1,254	1,200	1,116	1,117
Noorwegen	6,741	6,443	6,413	5,862	5,485	5,490
Verenigde Staten	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Canada	1,302	1,212	1,135	1,074	1,017	1,017
Japan	108,2	110,1	116,3	117,8	106,4	106,3
Tsjechië	25,70	23,96	22,59	20,30	18,06	18,07
Hongarije	202,8	199,7	210,5	183,6	176,7	176,8
Polen	3,653	3,236	3,105	2,766	2,496	2,498
Slowakije	32,24	31,06	29,68	24,69	23,20	23,22
Overige transitielanden	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Nieuwe industrielanden	1,024	0,985	0,961	0,948	0,941	0,941
Overig Azië	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
China	8,278	8,194	7,973	7,606	7,117	6,832
Afrika en Midden-Oosten	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
Latijns Amerika	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000